

Ekologické zemědělství

Změny, které přináší nové Nařízení Evropského parlamentu
a Rady (EU) č. 2018/848

Nové Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2018/848

Nařízení č. 2018/848 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 834/2007 vstoupí v platnost od ledna 2021.

Dosud přijatý text představuje „základní akt“. Nyní probíhá intenzivní příprava upřesňujících prováděcích aktů, jako jsou „akty v přenesené pravomoci“ a „prováděcí akty“. Nové nařízení těsněji souvisí s nařízením o úředních kontrolách (Nařízení č. 2017/625), tj. co se týče kontrol, odkazuje přímo na paragrafy v nařízení o kontrolách.

HLAVNÍ ZMĚNY OPROTI SOUČASNÉ LEGISLATIVĚ

Rozsah – záběr nařízení:

V novém nařízení jsou produkty, které je možno certifikovat jako ekologické, rozděleny do těchto kategorií:

- Živé a nezpracované zemědělské produkty = zvířata, rostliny a semena, houby;
- Zpracované potraviny;
- Krmiva.

Rozsah nařízení je nyní širší:

Nařízení obsahuje nové kategorie produktů, které je možno označovat jako *BIO*:

- a) mořská sůl a jiné soli používané v potravinách a krmivu
- b) zámotky (kokony) bource morušového vhodné k odvíjení vlákna
- c) přírodní gumy a pryskyřice
- d) včelí vosk
- e) vonné silice
- f) uzávěry z přírodního korku
- g) bavlna, nemykaná ani nečesaná
- h) vlna, nemykaná ani nečesaná
- i) surové kůže a neupravené kožky
- j) tradiční rostlinné přípravky

Byly přidány některé nové definice, jako:

- a) „rozmnožovací materiál rostlin“
- b) „ekologický heterogenní materiál“
- c) „ekologická odrůda vhodná pro ekologickou produkci“
- d) „matečná rostlina“
- e) „pěstování plodin vázané na půdu“
- f) „kotec“
- g) „krytý výběh“

Nařízení č. 2017/625 nyní obsahuje také definice pojmů „příslušný orgán“, „kontrolní orgán“ a „kontrolní subjekt“.

Rozšíření cílů a zásad - přidané cíle nového nařízení:

Cíle ekologické produkce jsou rozšířeny např. o:

- a) významným způsobem přispívat k netoxickému životnímu prostředí
 - b) podporovat krátké distribuční kanály a místní produkci
 - c) podporovat zachování vzácných nebo původních plemen, jimž hrozí vyhynutí
 - d) přispívat k rozšiřování nabídky rostlinného genetického materiálu přizpůsobeného specifickým potřebám a cílům ekologického zemědělství
 - e) přispívat k vysoké míře biologické rozmanitosti, a to zejména za použití různého rostlinného genetického materiálu, jako je ekologický heterogenní materiál a ekologické odrůdy vhodné pro ekologickou produkci
 - f) podporovat rozvoj ekologických šlechtitelských činností.
- K novým a pozitivním zásadám náleží také posilování konceptu produkce vázané na půdu a přispívání k netoxickému životnímu prostředí, 'dlouhodobá úrodnost půdy' a 'biodiverzita'.
 - Dalším novým principem je motivovat k používání ekologického rozmnožovacího materiálu rostlin a ekologicky chovaných plemen zvířat s vysokou genetickou rozmanitostí, odolností vůči chorobám, dlouhověkostí a přizpůsobivostí.
 - V oblasti potravin je nové vyloučení potravin obsahujících umělé nanomateriály nebo z nich sestávajících.

Nové produkty a látky:

Použití některých produktů a látek v ekologickém zemědělství

Nové! V EZ bude možné používat:

- (a) safenery, synergenty a formulační přísady jako složky přípravků na ochranu rostlin
 - (b) adjuvanty, které se mají smísit s přípravky na ochranu rostlin
- Jedinou podmínkou je, že tyto produkty a látky musejí být povoleny v souladu s fytosanitárním nařízením č. 1107/2009.

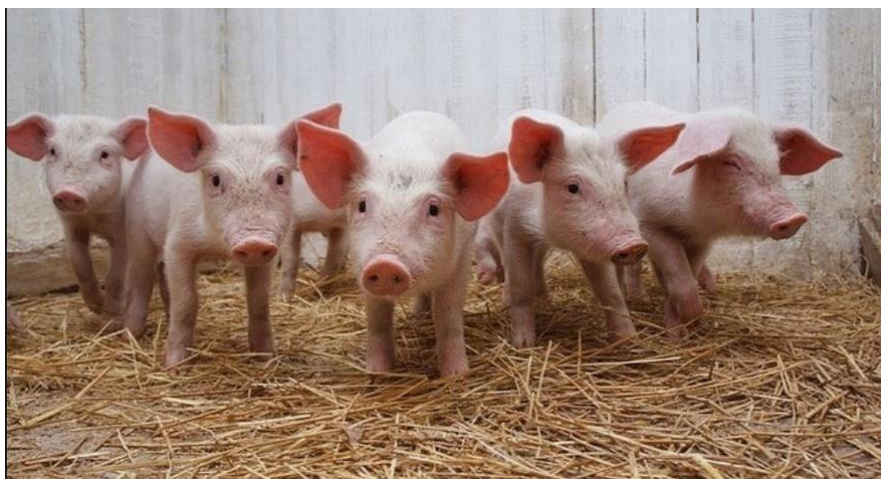

Ekologický heterogenní materiál:

- Zvláštní ustanovení pro uvádění rozmnožovacího materiálu rostlin z ekologického heterogenního materiálu na trh.
- Absolutní novinka, nejen v ekologické produkci.
- Nejedná se ani o odrůdu, ani o směs odrůd.
- Je to průlom i do osivářské legislativy.
- Existují obavy šlechtitelů a výrobců osiv, že ekologický materiál může být zneužit při uvádění do oběhu na úkor klasických osiv.
- Pravidla obsažená v tomto nařízení jsou však zatím pouze všeobecná.
- Podrobnější pravidla pro tuto oblast budou muset být stanovena Komisí v podobě prováděcích předpisů.

Povolování produktů a látek pro použití v ekologické produkci

- Na rozdíl od stávající legislativy se povolují „aktivní látky pro použití v přípravcích na ochranu rostlin“, nikoli „přípravky na ochranu rostlin“.
- Komise nově připraví seznam povolených produktů pro účely čištění a dezinfekce ve zpracovatelských a skladových zařízeních.

Tržní dostupnost ekologicky chovaných zvířat, zvířat z přechodného období a ekologicky chovaných mladých jedinců pocházejících z akvakultury

- Nově povedou členské státy databázi dostupných ekologicky chovaných zvířat a mladých jedinců z akvakultury.
- Doposud bylo povinné vést takovou databázi jen pro ekologicky pěstované osivo a rozmnožovací materiál.

Označování produktů a látek používaných v rostlinné výrobě

Nové!

Na povolených produktech a látkách používaných v přípravcích na ochranu rostlin nebo jako hnojiva, pomocné půdní látky nebo živiny, může být uveden odkaz uvádějící, že tyto produkty nebo látky byly povoleny pro použití v ekologické produkci v souladu s tímto nařízením.

Certifikace

Nové nařízení pro účely certifikace mění kategorie produktů a zvyšuje jejich počet (z 5 na 7):

- a) nezpracované rostliny a rostlinné produkty, včetně osiva a dalšího rozmnožovacího materiálu rostlin
- b) hospodářská zvířata a nezpracované produkty živočišné výroby
- c) řasy a nezpracované produkty akvakultury
- d) zpracované zemědělské produkty, včetně produktů akvakultury, určené k použití jako potraviny
- e) krmiva
- f) víno
- g) jiné produkty uvedené v příloze I tohoto nařízení nebo nespádající do žádné z předchozích kategorií

Skupina hospodářských subjektů – skupinová certifikace

Zcela nový pojem / koncept v legislativě EZ

- Účelem je snížit finanční a administrativní zátěž drobných zemědělců spojenou s kontrolami a certifikací.
- Nařízení stanovuje základní podmínky, za kterých se jednotliví členové mohou stát členy skupiny (velikost podniku, obrat atd.), a pravidla pro takovou skupinu.
- Členy skupiny mohou být pouze ty právnické osoby, jejichž produkční činnosti probíhají ve vzájemné zeměpisné blízkosti.

Skupina hospodářských subjektů – požadavky na členy:

Každá skupina hospodářských subjektů se skládá pouze ze členů, jejichž individuální náklady na certifikaci představují více než 2 % obratu jednotlivých členů nebo standardního objemu ekologické produkce a jejichž roční obrat ve vztahu k ekologické produkci nepřekračuje částku 25 000 EUR nebo jejichž standardní objem ekologické produkce nepřekračuje částku 15 000 EUR ročně; nebo

z nichž každý má podniky o maximální rozloze:

- a) 5 hektarů
- b) 0,5 hektaru v případě skleníků
- c) 15 hektarů výlučně v případě trvalých travních porostů

Komise by měla pomocí prováděcích nařízení stanovit podrobná pravidla týkající se:

- (a) odpovědnosti jednotlivých členů skupiny hospodářských subjektů,
- (b) kritérií ke stanovení zeměpisné blízkosti členů skupiny, jako je například sdílení zařízení nebo lokalit,
- (c) zřízení a fungování systému vnitřní kontroly,
- (d) složení a velikosti skupiny hospodářských subjektů.

Četnost kontrol – již nebude nutná každoroční kontrola na místě!

Za určitých podmínek (bezproblémovost, nízké riziko apod.) nebude každoroční fyzická kontrola povinná!

V takovém případě však nesmí doba mezi dvěma fyzickými kontrolami na místě přesáhnout 24 měsíců.

V každém případě je u všech hospodářských subjektů a skupin hospodářských subjektů alespoň jednou ročně provedeno ověření souladu.

Pozor! Ověření souladu není fyzická kontrola.

Toto je významná změna v organizaci kontroly ekologické produkce!

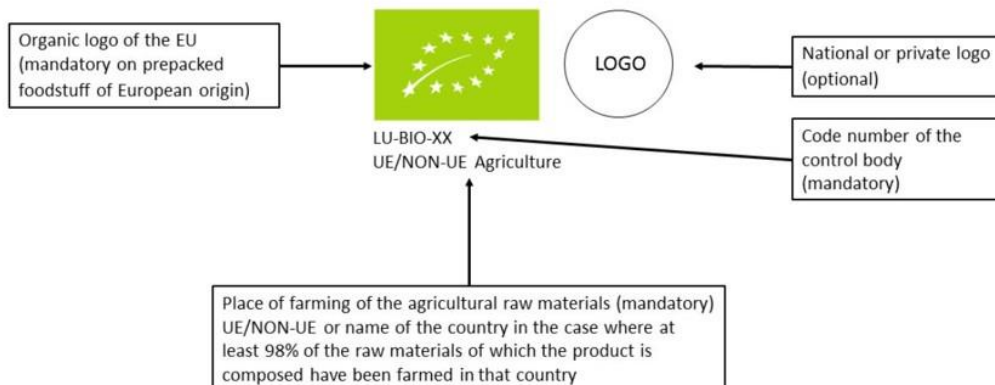
Výjimky, které jsou v současnosti trvalé, budou v novém nařízení přechodné.

Kompetence kontrolních subjektů

Kontrolní subjekty (soukromé kontrolní organizace) mohou, ve třetích zemích, obdržet pravomoc udělovat výjimky pro použití rozmnožovacího materiálu rostlin nezískaného z ekologické produkce.

(V České republice je udělování výjimek v kompetenci ÚKZÚZ)

- Kontrolní orgány či subjekty uznané pro třetí země mohou povolit zvířata pocházející z konvenčního chovu, pokud v dané třetí zemi nejsou k dispozici ekologicky chovaná zvířata v dostatečném množství.
- Kontrolní orgány či subjekty uznané pro třetí země mohou povolit použití složek pocházejících z konvenční produkce při výrobě potravin, pokud v dané třetí zemi není dostatek ekologicky vyprodukovaných složek.
- Systém ekologické kontroly bude těsně spjat s novou obecnou legislativou úřední kontroly potravin a krmiv.
- **Postupy při detekci reziduí nepovolených látek v ekologických produktech:** Členské státy mají zavedené odlišné procedury a shodu se nepodařilo nalézt. V novém nařízení nebyl zakotven původně zamýšlený decertifikační limit. Naopak detekce reziduí nemá být sama důvodem pro sankce a decertifikaci – musí se zahájit dohledávání. Ale členské státy nadále mohou používat vlastní národní postupy, a to do doby, než bude toto téma znovu projednáváno, tedy v letech 2022/2023.

Bio logo EU (povinné na balených potravinách pocházejících z EU)

Místo produkce zemědělských surovin (povinné) EU / mimo EU

nebo jméno země v případě, že alespoň 98 % surovin, z nichž produkt sestává, bylo vyrobeno v této zemi.

Národní nebo soukromé logo je možné nadále používat (volitelné).

Číselný kód kontrolního subjektu (povinné)

Rostlinná produkce

- V budoucnu bude povinné začlenění vikvovitých plodin do osevního postupu / střídání plodin.
- Větší důraz je kladen také na používání statkových hnojiv či organických složek, pokud možno kompostovaných, z ekologického zemědělství.

Živočišná produkce – nové druhy

- Nové nařízení stanovuje pravidla pro chov králíků a jelenovitých.
- Tyto druhy budou v budoucnu certifikovány jako „ekologické“ / „bio“.
- Mnoho změn (ne však zásadních) je v pravidlech pro ekologickou živočišnou výrobu.
- Koncept RV i ŽV vázané na půdu je v novém nařízení posílen.
- V ŽV by mělo velké procento krmiv pocházet z vlastní farmy, nebo alespoň z regionu, kde se farma nachází.

Pravidla produkce pro zpracovatele

- Používání přírodních aromatických látek a přípravků bude značně omezeno.
- Bude vypracován omezený / zredukovaný seznam čisticích a desinfekčních produktů pro použití při zpracování. V současnosti takový omezený / zredukovaný seznam neexistuje.
- Flexibilita v označování původu složek / ingrediencí se mírně zvyšuje.

Internetové zdroje informací:

www.bioinstitut.cz

www.biospotrebitel.cz

www.eagri.cz

www.ec.europa.eu/agriculture/organic

www.ukzuz.cz

www.zeraagency.eu